

10/2000 LEGEA, abenduaren 27koa, Gizarte Eskubideen Agiriarena.

## ZIOEN ADIERAZPENA

Gizarte demokratiko ororen oinarritzko zutabea da gaur egun gizarte-politika. Politika horren xede nagusietako bat hauxe da: herritarren aurrerabide sozial eta ekonomikoa eta gizaki guztientzat ahalik eta autonomia handiena eta bizi-kalitate onena lortzearen alde ekitatez jarduteko ideal eta printzipioak bultzatzea, batik bat giza eskubideen, funtsezko askatasunen eta pertsonaren duintasunaren defentsa eta garapena oinarri hartuz.

Mendebaldeko gizarteetan soldatapeko lana da gehienentzat gizartean txertatzeko bide bakarra, horren bitartez eskuratzen baitira bizimodu duina, gizarte-ondasunez baliatzeko aukera, autoestimua eta erabateko herritartasuna izateko ahala. Horrek bere baitan dakar pertsonak bizi diren gizartearentzako baliagarri izateko eta sentitzeko duten eskubidea, ez baitago baliagarri izaterik gizabanakoaren eta lanaren arteko lotura etenez gero.

Gauza jakina da Euskal Autonomia Erkidegoa aitzindari izan dela gizarte-politikak bultzatzen: gizarteratzeko gutxieneko diru-sarrera, gizarte-larrialdietarako laguntzak, gizarte-bazterkeriaren aurka borrokatzeko plana, Gizarte Bazterkeriaren Aurkako Legea, eta abar. Horien guztien helburua pertsona baztertuak gizarteratzea eta lan-merkatuan sartzea da.

Hala eta guztiz ere, milaka lagunek jarraitzen dute oraindik ere baztertuta, eta izan den hazkunde ekonomikoa izanda ere, gehiegizkoa da oraindik ere gaur egun Euskal Autonomia Erkidegoko langabezia-tasa.

Gaur egun ezinbestekoa da administrazio publikoen arteko adostasuna pobreziak eragiten duen gizarte-bazterkeria zuzentzeko, eta administrazio publiko horiek gizarte-hausturaren arriskua eragotzen ahalegindu behar dute, batzuek, oinarritzko gizarte-eskubideak erabili ezin dituztelako, erabateko herritar izateko duten ezintasuna gainditzeko bideak definituz.

Legebiltzar honek aintzat hartu du Gizarte Eskubideen Agiria onesteko herri-ekimenezko lege-proposamena, herritarrek aurkeztua eta, batez ere, lan-banaketari eta oinarritzko errentari buruzkoa dena.

Esan beharra dago, alde horretatik, Euskadiko Autonomia Estatutuaren 9.2 artikulua euskal aginte publikoei agintzen diela ezen, bere eskumenen barruan, ziurta dezatela herritarren oinarritzko eskubide eta betebeharren erabilpen egokia, bultza dezatela lan eta bizi baldintzak hobetzera bideratutako politika, susta dezatela enpleguaren gehikuntza eta ekonomiaren egonkortasuna, sor ditzatela baldintzak eta ken ditzatela oztupoak gizabanakoaren eta hori sartuko den taldeen askatasuna eta berdintasuna zinezkoak eta benetakoak izan daitezen eta erraz diezaietela bidea herritar guztiei Euskadiko politikan, ekonomian eta kulturen parte hartzeko.

Hori dela eta, eta Estatutuaren agindu hori garatuz, lege honen bitartez Gizarte Eskubideen Agiria onesten da. Agiriak bere baitan biltzen dituen eskubideak unibertsalak dira eta horiek benetan erabili giten direla ziurtatzea euskal administrazio publiko eskudunei dagokie.

## I. TITULUA

### XEDAPEN OROKORRAK

#### 1. artikulua.– Legearen xedea.

Lege honen xedea da Euskal Autonomia Erkidegorako Gizarte Eskubideen Agiria aldarrikatzea, herritar guztiei lan-merkatuan sartzeari ahalbidetuko diena eta beren herritar-eskubideak erabili ahal izateko oinarrizko errenta bat ziurtatuko diena.

Horretarako, dualizazioari, pobrezari eta gizarte-bazterkeriari aurre egiteko jardunbideak ezarzen dira, bai eta administrazioen betebeharrak eta herritarren betebeharrak eta eskubideak ere.

Lege honen xede da, orobat, herritarren oinarrizko eskubideak aldarrikatzea.

Lege honetan aldarrikatzen diren eskubideak ordenamendu juridikoak horietako bakoitzaren-tzako bereziki ezartzen duen moduan garatu eta erabiliko dira.

#### 2. artikulua.– Lege honek gidari dituen printzipioak.

1.– Herritartasun-eskubideak benetan erabiltzeko, nahikoa diru-baliabide eduki beharra dago bizimodu autonomo, duin eta kalitatezkoa egin ahal izateko, eta hori lan-merkatuan sartzeari baitan dago, betiere gizartean erabat txertatzeko helburuarekin.

2.– Kontuan izanik hainbat pertsona, arrazoi asko direla eta, lan-merkatutik kanpo gelditu direla, merkatu horretan sartzeari errazteko neurriez gain, beharrezkotzat jotzen dugu oinarrizko errenta bat ezartzea, aberastasuna birbanatzeko beste bide bat denez.

3.– Enplegu-politika egokia egin beharra dago herritar guztiek enplegu duin bat lortzeko aukera izan dezaten, horretarako irizpide hauek erabiliko direlarik: enplegua sortzea, lanorduak murriztu eta berrantolatzea, aparteko orduak kentzea eta kontrolatzea, bai eta, horrenbestez, pertsonen eta gizataldeen arteko elkartasun eta berdintasun printzipioak ere.

#### 3. artikulua.– Oinarrizko gizarte-eskubideak.

Euskal Autonomia Erkidegoko herritar guztiek, dagokien ordenamendu juridikoaren eta agiri honen esparruan, honako oinarrizko gizarte-eskubideok dituzte:

- a) behar adinako gizarte-babesa izatekoa.
- b) osasun-babesa eta arreta eta zerbitzu sanitario egokiak izatekoa.
- c) kalitatezko hezkuntza izatekoa.
- d) etxebizitza duin eta egokia izatekoa.
- e) ingurumen babestua izatekoa.

Aipatutako eskubide guztiak errespetatu eta sustatu egingo dituzte Euskal Autonomia Erkidegoko aginte publikoek.

## II. TITULUA

### ENPLEGUA SUSTATZEA

#### 4. artikulua.– Enplegua sustatzea.

1.– Kontuan izanik langabeziarentzako irtenbide nagusia enplegu berriak sortzea dela, jarraian aipatzen diren enplegu-sustapenerako neurri guztiak osagarritzat jotzen dira edo, bestela, garen ekonomiko orokorrera bideratutako politika orokorren zuzentzailetzat.

2.– Euskal administrazio publiko eskudunek honako neurri hauek erabiliz sustatuko dute enplegua:

a) Gizarte-eragileen arteko akordioen bidez enplegua banatzeko bideak ezartzea. Horretarako, batez ere, honako hauek hartuko dira oinarri: lanorduak murriztea, aparteko orduak kentzea, anto-lamendu-bide malguak ezartzea eta kontratazio berriak bultzatzea.

b) Enplegu-sorgune berriak eta sektore ekonomiko berriak identifikatu eta garatzea.

c) Ekintza positiboko neurriak, gizatalde behartsuenei lan-merkatuan sartzeko laguntzeko, eta bereziki emakumeei, gazteei, luzaroko langabetuei, ezindu fisikoei eta gizartean baztertuta daudelako lan-merkatuan sartzeko zailtasun bereziak dituzten guztiei.

d) Ekintza positiboko neurriak, krisi ekonomikoak bereziki eragindako eremuen alde.

e) Ekintza positiboko neurriak, familiako erantzukizunak eta lanekoak bateragarri egiten laguntzeko.

3.– Euskal administrazio publikoek, gizarte-eragileekin egindako negoziazio-prozesuetan erdie-tsitako akordioak oinarri hartuz, honela arautuko dituzte beren zerbitzuko langileen lan-harremanak:

a) Lanaldiaren laburtzea hedatuz. Lan-astea gehienez ere 35 ordukoa izango da.

b) Ordezte edo errelebu kontratuak sinatzea bultzatuz.

c) Aparteko orduak kenduz, eta nahitaez egin beharrekoak direnean haien ordez denbora librea emanaz.

#### 5. artikulua.– Negoziazio kolektiboa.

Interes orokorra aiantzi gabe, enpresari-elkarteek eta sindikatuak, negoziazio kolektiboaren eta indarrean dagoen legeriaren barruan, lege honetan arautzen diren eskubideak benetan eta modu eraginkorrean erabiltzeko behar diren erabaki eta neurriak hartuko dituzte.

## III. TITULUA

### OINARRIZKO ERRENTA

#### 9. artikulua.– Gizarteratzeko eta lan-merkatuan sartzeko eskubidea.

1.– Gizartean baztertuta dauden pertsona guztiek dute gizarteratzeko eta lan-merkatuan sartzeko eskubidea, gizarteratzeko hitzarmenetan nahitaez parte hartuz, aplikatu beharreko lege-xedape-nei jarraiki.

2.– Euskal administrazio publiko eskudun guztiek bultzatuko dute eskubide hori modu eraginkorrean erabiltzeko behar diren zerbitzu eta programak sortzea, aplikatzeko orduan gizarteratzea eta lan-merkatuan sartzea bide normalizatuenetik egiteari lehentasuna emango bazaio ere.

#### IV. TITULUA

#### FINANTZAKETA

10. artikulua.– Finantzaketa.

Lege honetan hartutako neurrien finantzaketa Euskal Autonomia Erkidegoko administrazioen ohiko aurrekontuen bitartez egingo da, berek dituzten eskumenen arabera.

#### XEDAPEN GEHIGARRIA

Gizarte Eskubideen Agiriak izaera dinamikoa izango du aldaketa sozial eta ekonomikoetara egokitzeko. Horretarako, Eusko Jaurlaritzako sail eskudunak zuzenduko ditu agiri honi buruz urtero egin beharreko azterketa eta ebaluazioak.

#### XEDAPEN INDARGABETZAILEA

Indargabeturik gelditzen dira lege honetan ezarritakoaren aurkako maila bereko edo apalagoko xedapen guztiak, eta bereziki maiatzaren 22ko 12/1998 Legean, Gizarte Bazterkeriaren Aurka-koan, jasotakoak.

#### AZKEN XEDAPENAK

Lehena.– Autonomia Estatutuan eta azaroaren 25eko 27/1983 Legean, Autonomia Elkarte Osorako Erakundeen eta bertako Kondaira Lurraldeetako Foruzko Ihardutze-Erakundeen arteko harremani buruzkoan, aurreikusitakoaren arabera, administrazio eskudunek behar diren arauak egingo dituzte lege honetan hartutako neurriak gauzatzeko.

Bigarrena.– Lege hau 2001eko urtarrilaren 1ean sartuko da indarrean.